

ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST K ŘÍZENÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL U PACIENTŮ S EPILEPTICKÝM ONEMOCNĚNÍM

MUDr. Jana Zárubová¹, MUDr. Petr Marusič²

¹Neurologická klinika IPVZ, Fakultní Thomayerova nemocnice, Praha

²Neurologická klinika UK 2. LF a FN Motol, Praha

Epilepsie patří mezi nejčastější neurologická onemocnění. Odhaduje se, že v ČR žije až 100 000 lidí s epilepsií. Jedním z výrazných sociálních omezení dospělých pacientů s epilepsií je zákaz řízení motorových vozidel. Protože se v posledních 20–30 letech významně posunuly možnosti v diagnostice, léčbě, stanovení prognózy a odhadu rizik, došlo i v posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel u pacientů s epilepsií k významným změnám.

Autoři chtějí v tomto článku objasnit, jak neurologové v současné době posuzují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel u lidí s epilepsií.

Odborné stanovisko České Ligy proti epilepsii a České neurologické společnosti k posuzování způsobilosti řízení motorových vozidel u pacientů s epilepsií

Posuzování zdravotní způsobilosti u pacientů s epilepsií či po ojedinělém epileptickém záchvatu provádí neurolog na základě anamnestických údajů, klinického obrazu a výsledku EEG vyšetření. K vyjádření si může vyžádat další nezbytná pomocná vyšetření (zobrazovací, psychologické, psychiatrické, video-EEG monitorování, aj.). Ve sporných případech si může vyžádat stanovisko jiného neurologa zabývajícího se problematikou epilepsií.

Pro posuzování je zásadním kritériem doba, která uplynula od posledního záchvatu. Nutná doba bezzáchvatového období pro povolení řídit motorová vozidla je stanovena na základě předpokládaného rizika recidivy záchvatu. Délku bezzáchvatového období potvrzuje pacient podpisem čestného prohlášení. Součástí tohoto prohlášení je i bod o povinnosti pacienta hlásit změnu zdravotního stavu ošetřujícímu neurologovi nebo praktickému lékaři.

Obecně lze povolit řízení motorových vozidel jako řidič amatér pro skupiny A, B, M a T (T bez přepravy osob) u pacientů s plně kompenzovanou nebo kompenzovanou epilepsií, a to i u pacientů užívajících antiepileptickou léčbu.

Doba zákazu řízení motorových vozidel je pak stanovena takto:

- U pacientů po prvním epileptickém záchvatu a u pacientů se sporadickými záchvaty (délka bezzáchvatového období nejméně 2 roky), pokud není nasazena antiepileptická léčba, po dobu 6 měsíců od tohoto záchvatu.
- U pacientů s epilepsií nebo po prvním epileptickém záchvatu, pokud byla nasazena antiepileptická léčba, po dobu 1 roku od posledního záchvatu.
- Výjimkou jsou pacienti s výhradně nočními záchvaty během posledního roku, u kterých se vydá časově omezené povolení na dobu 1 roku.
- Při zásadní změně léčby nebo při vysazování léčby je zákaz řízení po dobu této změny a 3 měsíce po jejím ukončení.

Pro řidiče z povolání a pro ostatní skupiny řidičských oprávnění je omezení trvalé. Výjimku lze udělit:

- U pacientů po ojedinělém epileptickém záchvatu, pokud nebyla nasazena antiepileptická léčba, při normálním EEG a neurologickém nálezu, po 5ti letech od tohoto záchvatu.
- U pacientů s epilepsií či po ojedinělém epileptickém záchvatu, pokud byla nasazena antiepileptická léčba, při normálním EEG a neurologickém nálezu, po 10ti letech od vysazení léčby.

Posuzující neurolog se může v odůvodněných případech rozhodnout k prodloužení nebo zkrácení doporučeného bezzáchvatového období.

Úvod

Pravidla pro posuzování zdravotní způsobilosti k řízení jsou v tuto chvíli dána dvěma zákonnými normami:

1. **Zákonem č. 361/2000 Sb.**, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, jak vyplývá ze změny provedené zákonem č. 60/2001 Sb.
2. **Směrnici MZd ČSR** pro posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, trolejbusů a tramvají – pod **Ú.v.č. 8/1986 (reg. částka 7/1986 Sb.)**.

Podle **zákona č. 361/2000 Sb. § 84 (1)** se zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel rozumí tělesná a duševní schopnost k řízení motorových vozidel (2). Zdravotní způsobilost posuzuje a posudek o zdravotní způsobilosti vydává posuzující lékař na základě prohlášení žadatele o řidičské oprávnění nebo držitele řidičského oprávnění, výsledku lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření. **Posuzujícím lékařem se pro účely tohoto zákona rozumí:**

- a) registrující praktický lékař
- b) lékař zařízení závodní preventivní péče
- c) kterýkoliv praktický lékař u osoby, která nemá registrujícího praktického lékaře nebo lékaře zařízení závodní preventivní péče

U osoby, která nemá registrujícího praktického lékaře, musí posuzující lékař vyloučit nemoci, vady nebo stavy, které vylučují nebo podmiňují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel.

§ 85

1. Posouzení zdravotní způsobilosti provádí posuzující lékař na žádost žadatele o řidičské oprávnění nebo držitele řidičského oprávnění.

Náklady na posouzení zdravotní způsobilosti hradí žadatel.

2. Po provedení lékařské prohlídky, popřípadě odborného vyšetření vydá posuzující lékař žadateli posudek o zdravotní způsobilosti.

3. Posudek o zdravotní způsobilosti musí mít písemnou formu.

4. Posuzující lékař v posudku o zdravotní způsobilosti uvede zjištěný zdravotní stav z hlediska zdravotní způsobilosti žadatele o řídicí oprávnění nebo držitele řídicího oprávnění a hodnocení jeho zdravotní způsobilosti.

5. Žadatel o řídicí oprávnění nebo držitel řídicího oprávnění je:

- a) zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel
- b) zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou
- c) zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel.

6. V hodnocení zdravotní způsobilosti podle odstavce 5 písm. b) se uvede důvod a podmínka zdravotní způsobilosti a v hodnocení zdravotní způsobilosti podle odstavce 5 písm. c) se uvede důvod zdravotní nezpůsobilosti k řízení motorových vozidel.

Tento zákon tedy vložil na bedra praktických lékařů velkou zodpovědnost. Pouze

oni jsou v tuto chvíli oprávněni posuzovat zdravotní způsobilost či nezpůsobilost k řízení motorových vozidel a odborní lékaři jsou v roli konzultantů.

§ 86

Je-li žadatel o řídicí oprávnění nebo držitel řídicího oprávnění podle posouzení zdravotní způsobilosti zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou nebo zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, oznámí posuzující lékař neprodleně tuto skutečnost příslušnému okresnímu úřadu a zašle mu kopii posudku o zdravotní způsobilosti. (Vzhledem k tomu, že došlo ke zrušení okresů, bude pravděpodobně v připravované novele pozměněn termín okresní úřad na krajský či jiný příslušný úřad).

Podle **§ 85 zákona 361/2000 Sb.** (7) Prováděcí předpis stanoví obsah a vzor posudku o zdravotní způsobilosti a upraví podrobnosti hodnocení zdravotní způsobilosti. Zákon 361/2000 Sb. vyšel ve sbírce zákonů v lednu 2001. Ministerstvo zdravotnictví mělo dle zákona do 3 měsíců vydat prováděcí předpis, který ale dosud ještě nevyšel, a vzhledem k tomu, že se aktuálně zákon 361/2000 Sb. novelizuje, tak pravděpodobně ještě dlouho nevyjde. Pro-

váděcím předpisem zůstává zatím zastaralá **Směrnice č. 8/1986 (reg. částka 7/1986 Sb.)**. Příloha 2 této směrnice „Vady a nemoci, které způsobují zdravotní nezpůsobilost k řízení u žadatelů o řídicí oprávnění“ uvádí pod bodem 7. b) „**Záchvatové stavy a zvýšená pohotovost k jejich vzniku**“ s poznámkou, že při zjištění uvedených onemocnění nebo při vzniku podezření na tyto stavy musí být vyžádáno odborné neurologické vyšetření včetně EEG.

Dosud neexistoval odborný výklad pojmu „záchvatové stavy a zvýšená pohotovost k jejich vzniku“. Pracovní skupina EpiStop vypracovala odborné stanovisko, které bylo schváleno výborem České ligy proti epilepsii (ČLPE) i výborem České neurologické společnosti. Toto odborné stanovisko není právní normou, nicméně je odborným názorem výše zmíněných společností.

Při vypracování odborného stanoviska jsme přihlíželi k Směrnici rady ES z 29.7. 1991 o řídicích oprávněních ve Společenství – 91/439/ES a k doporučeným evropským zásadám, na kterých se shodla ILAE (Mezinárodní liga proti epilepsii) a IBE (Mezinárodní organizace pacientů s epilepsií) v březnu 1996 v Bruselu (Assessment of Fitness to Drive in Epilepsy in Europe 1996).